

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Philippicæ Sive Invectivæ LX. In Notorios Peccatores

Hartung, Philipp von
Egræ, 1687

Philippica 36. in curiosos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76172)

superbum. jactatur lapis lacte illi-
tus ex funda, frontique Goliathi
itâ infigitur, ut lacteæ guttæ inter
impudentis hostis cruorem albica-
rent, & Davidi quidem immorta-
lem inscriberent victoriam, Golia-
tho verò æternam inurerent igno-
miniam. *His armatus processit* Da-
vid; sic armatus aliquando proces-
surus est Davidis filius ad versus Spi-
ritûs Sancti hostes, profunda qui-
dem crucem arripit, pro lapidi-
bus quinque usurpabit vulnera, ea-
démque in lacteas, quibus abusi
sunt terræ filij, gratias Sancti Spi-
ritûs intinget, ut inde mulctentur
in mortem, unde lactandi erant in
vitam, inde notentur ad infamiam,
unde signandi erant ad gloriam, in-
de hauriant damnationem, unde
fugere sempiternam debuerant fa-
lutem.

§. 8.
Affectus

Audite hæc inhumani hostes
hospitis Spiritûs Sancti, & si vel gut-
tula ingenui sanguinis in vobis est,
erubescite; si adhuc venula Christia-
ni hominis in vobis micat, contre-

miscite; si melior halitus superest,
suspirate, ingemiscite, veniam à cle-
mentissimo Spiritu flagitate, cordis
vestri hospitium ex integro cedite,
ac donate millenisque ingeminate
votis: *veni! veni! imò revertere!
revertere* amabilissime Spiritus
quem ingrati odimus gratis! rever-
tere dulcissime animarum hospes,
quem repulimus impiè, contrista-
vimus nequiter, affliximus crudeli-
ter, revertere nutrix super favum
dulcis! cujus suavissimam uberta-
tem prodegimus, exacerbavimus,
proculcavimus! ah tuam per inex-
haustam dulcedinem, & infinitæ
viscera misericordiæ, & immensam
gratiarum abyssum revertere! unâ-
que Patrem adduc cum Filio, ut
quantocyùs gratiosum audia-
mus istud: *Veniamus &
mansionem fa-
ciemus.*

* * *
* * *

PHILIPPICA XXXVI.

In Curiosos.

DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

Docentes eos servare omnia. Matth. 28. v. 20.

§. I.
Scrutato-
res maje-
statis op-
primun-
tur.

Udístis? servare ju-
bemur omnia, non
scrutari. Servat om-
nia, qui Deum triu-
nū, in quo uno om-
nia, p̄a religiofi-
tate observat, amat, invocat; non
servat omnia, qui incomprehen-

sam illam scrutando majestatem se
perdit ac pessumdat exclamaturus
olim cum Henrico VIII. moriente:
omnia curiosè observando *omnia
perdidimus!* Qui scrutator est ma-
jestatis, opprimetur à gloria, sicut
auri argentique fossores à terra op-
primi veteribus, novissimisque te-
A a 3

proverb.
25. v. 27.

sti-

simonijs comperimus. Qui scrutator est majestatis opprimetur à gloria, sicut à splendore ardētis cādela circumvolitantes culices abumi, à radijs solis noctuas excæcari, à refracta solis luce Ottomañorum Cæsarium filios exoculari vidimus, legimus, audivimus. Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria, sicut Bethsamarum quinquaginta millia, & septuaginta de principibus corruerunt, quòd Arcam Domini curiosius rimati fuissent, sicut Oza oppressus est, quòd eandem Arcam sustentare ac manu temeraria fervare præsumpsisset, sicut intelligentiarum cœlestium pars tertia fataliter oppressa cecidit, quòd intellectui vacare potius, quàm affectui, non tam obsequi, & simplici pietate creatorem prosequi, quàm assequi Deitatis arcana, nec observare illud felicitatis æternæ principium accurassent: *Quis ut Deus?* inscrutabilis scilicet & incomprehensus. Contra curiositatis itaque vitium peroranti aures non incurias favete, nec curiosum aliquid expectate, meo enim me telo conficerem, si contra curiositatem detoniturus afferrem aliquid curiosum.

§. 2.
Gnomæ
Philosophorum
gentilium
contra curiositatem

Eccl. 3. v.
22.

Cornel. in
Eccl. pag.
106.

Quid curiositas sit Hugo Cardinalis ex Angelico suo magistro definiit lib. de similitud. *Est superflua indagatio ad se non pertinentium.* Quod supra nos nihil ad nos; quod humanum excedit captum, admitti minimè debet in scrutinium rationis. *Altiora te nò quæsieris* monet Siracides, sive ut Sanctus Ambrosius legit apud Cornelium. *Difficiliora te non quæras sinè sensu, & fortiora te non exquiras cum stultitia;* stultè nimirum & insensatè agunt, qui curiosè scrutantur, quæ Deus voluit occulta; magis enim in istis temeraria præsumptio, quàm cauta ignoratio culpanda ait S. Augustinus lib. contra Priscill. Agno-

verunt docueruntque hanc veritatem naturali edocti lumine gentiles Philosophi, hinc Euclides rogatus à quodam, quales essent dii, quaque re maximè gauderent? respondisse fertur: *ego cetera nescio, at curiosos illis odio esse, certò scio.* Socrates verò teste Maximo curioso sciscitanti, quid apud inferos ageretur, cum risu respondit: nec ego apud inferos fui, nec quenquam illinc reversum allocutus, cui responso affine est, quod alteri quærenti, quid sit mors, reposuit: *Quæris quid mors sit, scirem si mortuus essem,*

Maximus
ser. 36.

Ad me cum fuero mortuus ergò veni.

Demonax non dissimiliter quærentibus, utrum mundus sit globosus & animatus? falsè reposuit: *vos de mundo solliciti estis, & vestram ipsorum immunditiam non curatis.* non verba modò sed verbera similibus quærentibus alij statuerunt. unde Gorgias quæsitus, cur fabæ inflent ventrem & non ignem? respondit: istud tibi dispiciendum relinquo, cæterum scio, terram adversus ejusmodi homines producere ferulas. Vix ferulæ sufficiunt, toto coercendis curiosis opus est inferno. Scitissimè Magnus Augustinus interrogatus, quid Deus ab æterno egerit? infernum, inquit, molitus est pro coercendis curiosis. hunc nimirum carcerem curiosi promerentur, contra quos Thomas Kempensis lib. 1. cap. 3. grandis insipientia, quòd neglectis utilibus & necessarijs, ultrò intendimus curiosis & damnosis. Venatores utinam imitaremur, de quibus Plutarchus lib. de curiositate. venatores non sinunt canes aberrare, & quemlibet odorem persequi, sed loris retrahunt, revocantque, olfactum illorum servantes purum & integrum ut acrius inhæreant vestigijs. sic oportet

portet & curiositatem cohibere ac retrahere, quod fervetur ad utilia. prudenter in distichis Cato:

Mitte arcana Dei cœlumque inquirere quid sit,

Mortalis cum sis, quæ sunt mortalia cura.

Fateor verissimū esse, quod docuit Aristoteles: *omnis homo naturâ scire desiderat*, & quod Romanus scripsit Philosophus lib. de beata vita c. 32. *curiosum nobis natura ingenium dedit*, sed abutendum hoc ingenio nequaquam est, ad scrutanda ea, quæ (ut ait Sanctus Anselmus) scire nulla utilitas, scrutari verò præfens est periculum.

§. 3.
Curiosorum
exempla
Senec. de
tranq. c. 14

Non ego sapientum in numero sed fatuorum in censu illum habeo Cajum Junium, quem Seneca testatur mori quam vivere maluisse, ut citò agnoscere posset, num anima sit immortalis, & num in instanti separationis scire possit se separatam. ô dignam morte non simplice victimam, cui mors idcirco in votis est, ut de immortalitate constet. constabit ò Juni, sed inexoptata cum experientia; immortalē enim te esse senties, & esse nolle, fugiet verò mors à te, quæ à curiosis oculis videri non vult ac teneri. Infanior Junio fuisse mihi videtur Eudoxius Philosophus, qui sæpius comburi posse optabat, ut ad solis sphaerâ pertingeret; non ad Solis, sed ad Luciferi centrum pertigit, quò scilicet curiosi omnes pertinent, ut focij sint pœnæ, qui sequaces sunt culpæ. Luciferum curiositatis vitio cecidisse censet Bernardus ita inquit: *à veritate cecidit, quia prius spectavit curiosè, quod affectavit illicitè*. Quomodo supra astra Dei ascendere, quomodo solium suum in exaltare, quomodo in lateribus Aquilonis sedere, quomodo Altissimo similis esse possit, sollicitè scrutatus, illicitè precatus,

§. Bernardus de grad. hum.

scandalosè professus est: *Ascendam*. sed quia turpissimè erravit in modo, falsum nunc acroama audire cogitur: *quomodo cecidisti*: cecidit enim verò curiosus angelus, & ita cecidit, ut surgere amplius aut recto incedere gressu non valeat, hinc serpente cogitur, & serpentem induere, inducturus si possit ad eundem casum & exitium neo-creatum hominem, quem à naturæ authore non dubitat præditum ingenio curioso. Et ecce serpentem jam video ad paradisi viridaria adrepere, imò cum muliere colloqui; verum priusquam ad colloqui seriem attendamus, scire pervelim utrum serpens in paradiso conditus fuerit, & quâ viâ subintraverit? negat Tuiensis Abbas serpentem paradisi inquilinum fuisse, non enim venenatam bestiam locus tam cultus decebat, sed curiosa mulier, quid extra paradysum ageretur, scire avebat, & rimâ quæsitâ suos foràs oculos emittebat, quâ opportunitate veterator usus accessit, admitti petiit, admissus ad arborem vititam mox approperavit, & pomum pulchrum oculis aspectuque delectabile oculis primùm delibari, tum manu atrectari, mox decerpi, imò gustari, atque ad esum pariter Adamum induci fecit. Loquatur nunc Rupertus lib. 3. c. 2. *mulier corpore & oculis vaga dum per paradysum incontinenter deambularet, ut curiosa sciret, qualis extra paradysum locus haberetur, ei serpens occurrit*.

Curiositas serpenti fecit viam in paradysum, ex paradiso verò viatricem Evam eliminavit. At placeat verba ipsa svasoria expendere: *cur præcepit vobis Deus? ecce quæstio fataliter curiosa; cur? quid hoc ad Evam, cui iusta capeffere fas est, non verò causam mandatorum exquirere. cur præcepit? quia Dominus est, cur præcepit? quia sic ei placuit, cui*

§. 4.
Curiositas
induxit
serpentē
in paradysum,
ex paradiso
exturbavit
proto-homines.

cui stat pro ratione voluntas. cur præcepit? quia cæcam nostram obedientiam exploratam voluit. cur præcepit? quia sic expedit nobis. ô infaustum *cur*! quod cursum primævæ felicitatis sufflaminavit, curas millies millenas peperit, curiositatis congenitæ venenatum semen fuit. Cæpit callida bestia à curioso *cur*? & duplicato dolo motivū geminavit, cur ex arbore vetita comedendū esset, delicias oculorum videlicet corporis, & delicias oculorum mentis, utrumque ex radice curiositatis petitum argumentum. *in quocūq; die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri*, ecce curiositas corporis & eritis sicut dii scientes, ecce curiositas mentis! ô si inclamare curiosæ mulieri potuisses Bernarde tuum illud: *serva d' Eva commissum, expecta promissum, carve prohibitum, nè perdas concessum*. quid tuam mortem tam intentè intueris? quid illò tam crebrò vagātia lumina jadis? quid spectare libet, quod māducare non licet? oculos inquis tendo, non manum, non est interdictum, nè videam, sed nè comedam, hoc etsi culpa non est, culpæ tamen indicium est; te enim intentā ad aliud, latenter interim in cor tuum serpens illabitur, blandè alloquitur, blanditijs rationem, mendacijs timorem comescit: nequaquam inquiens, morieris. auget curam, dum incitat gulam, acuit curiositatem, dum suggerit cupiditatem, offert tandem prohibitum, & aufert concessum; porrigit pomum, & surripit paradisum. haurit virus peritura & perituros paritura. hætenus mellifluus. Emanavit exinde pestis in posteros, & pœnè omnes intoxicavit; ut enim rarus sinè spina esse solet piscis, ità rarus homo est, quem curiositas non pungat.

§. 5.
Curiositatem luit Sara & Lothi uxor.

Eodem curiositatis vitio Saram magni Patriarchæ conjugem labo-

râsse comperio, quæ, ut ait Lipomanus, curiosè auscultabat, quid tres Angeli hospites loquerentur Abrahamo, quid agerent, quid molirentur; debuisset enim verò Sara circa domesticum ministerium tunc fatagere, aut illa post ostium tabernaculi rimatur, inspicit, auscultat, cachinnatur, omnia agit, quæ solent curiosæ, antiquum vitium fæminarum est, inquit Oleaster hic, omnia velle audire, omnia velle videre ex latebris. Verum parum profuit, sua Saræ curiositas; ab Angelo enim redarguta & mendacij convicta (vix enim curiosus quis esse solet, quin & mendax sit:) didicit curiositate abstinere, si nollet erubescere. Gravius curiositatem luit uxor Loth, quæ ut locutus est Sanctus Prosper lib. 1. c. 6. *statua salis effecta exemplo fatuos condidit in proposito sancto, quò tendunt proficientes noxiâ curiositate retrò non debere respicere*. spoliavit Dinam virginitatis honore curiositas, nostrasque etiamnum virgines caras, quia raras facit.

Sed quid fæminas perfringo? viri in hoc quàm maximi arguendi sunt. Davidem recogitemus, curiositatis multiplicis reum. Curiositas illum ad videndam, cõcupiscendam, corrumpendam Bethsabeam induxit, & virum secundum cor Dei eviravit, excordavitque, ut Dei sui que immemor in nefanda sese præcipitem ageret flagitia. *De longè vidit mulierem*, inquit Sanctus Augustinus in psal. 50. *in qua captus est, mulier longè, libido propè*. audiant curiosi, monet Sanctus Chrysomus in eundem psal. *audiant, qui spectaculis insaniunt theatralibus, David talis ac tantus læsus est, Stulte putas non posse lædi?* Curiositas iterum Davidem ad numerandum populum impulit, & ex populo septuaginta capitum millia in curiositatis regis pœnam morti mancipavit.

§. 6.
Curiositas Davidem in gravissima induxit pericula.

pavit. Curiositas Pfalten in labyrinthum judiciorum divinorum induxit, certò seductura, nisi filum Ariadnæo felicius, divina bonitas huic Theseo objecisset, audiamus ingenuè confitentem: *existimabam ut cognoscerem hoc labor est ante me* (ecce labyrinthus, quia *labor intus*; in labyrintho hæret David) *labor est ante me, donec intrem in sanctuarium Dei*: huc respiciendū huc recurrendum curiosis, huc appellandū, dum curiositas seducere tentat, & molestis quæstionibus de Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiæ mysterio, de judiciorum divinorum abyssò, de depræstinationis methodo mentem exagitat; *donec intrem in sanctuarium Dei*, donec optatâ visione summi boni perfrui liceat, donec extra errandi simus periculum, curiosas tantisper quæstiones differ, illudque Hebræorum monitum repete: non licet interrogare quo consilio, quàmve ob causam Creator hoc vel illud fecerit, nè curiosè inquiras in facta Dei, nam omnia facit sapienter, tametsi ea lateant sapientes.

psal. 72, v. 16.

Cornel. in Eccl. pag. 106.

§. 7. Curiositas Herodem reddidit spectandis miraculis indignum.

Ex aula Davidis ad Herodis transiit, ubi sapientia Incarnata multis fatigatur quæstionibus: *interrogabat eum* (Iesum Herodes) *multis sermonibus, at ille nihil illi respondebat* Luc. 23. v. 9. cur tacet? vocem quâ responderet non habuit Verbum, quia *vocem clamantis* Ioannem nefarius tyrannus sustulit. cur tacet? lupum quia viderat agnus, tacet. cur tacet? quia signum Herodes desiderat, signorum autem maximum est, tacere innocentem. cur tacet? nè si veritatem dicat, eandem cum Ioanne aleam subeat. cur tacet! homicidam in colloquiū communionem hominum mitissimus non recipit, cur denique tacet? quia curiositati favere non vult. Non desiderent à Sapiencia cœlesti responsum, non

spere unum à Verbo incarnato verbulum, non expectent à divina clementia miraculum, qui voluntariâ curiositate in extremum salutis se suæ periculum conjiciunt.

Curiositas Petrum ad aulam summi Pontificis seduxit, in aula ad trigram negationem induxit, curiositas sic excœcavit Apostolum, ut nisi respexisset clementissimus Iesu oculus, in æternam Petrus noctem & tenebras exteriores fuisset ruiturus. Puto Simonem, inquit Paulus Serlochus ant. 2. sect. 2. Num. II. pontificia atria ingressum, non Christi gratiâ sed curiositate quadam ductum, quò scilicet iudicij formam, & quibus modis Christum acciperent hostes illius videret? hinc illæ lachrymæ! Et quid Thomam sic obstinavit in malo, ut nollet credere, nisi videret? *cur Thomas vestigia fidei sic requirit?* interrogat Divus Petrus Chrysologus ser. 84. *cur tam pie patientem, tam durè discutit resurgentem, cur dolores persecutorum furoribus irrogatos famulantis curiositas renovat immitis?* ecce tibi curiositatem infidelitatis ream, ait Celada in c. 7. Jud. quid deterius curiositate, quæ christianæ fidei inquietat Sacramenta: quis crederet à curiositate violari fidem Dei? jam assequor quid doctissimus Nissenus in vita Abrahæ voluerit, cum in curiosum dixit: *noli ossa Christi conterere*; curiositas enim verò ossa Christi conterit, quia Apostolos fortissimos (qui corporis mystici ossa sunt) prosternit, enervat, confringit.

§. 8. Petro & Thomæ nocuit curiositas.

O curiosuli philomelas & similes attendite, inque earum exitio velut iu Speculo exitium vestrum spectate. philomelam capturus auceps serobiculum sub arbore effodit, & laqueum imponit; adest mox incauta philomela scrutatur foveam, in eaque libertatem, quando-
B b que

§. 9. Descendit a curiositas a philomelis & similibus.

que & vitam suam sepelit. ô quot animas velut philomelas auceps stygius demētat & illaqueat scrobiculum fabricando, qualem Angelus olim Augustino mysterium sanctissimæ Triados meditati in maris litore fodisse legitur, in quo fallaciæ laqueum occulit, inque manifestum salutis periculum inducit. Simiæ cum suspicacissimæ sint, non in terra, sed altissimarum arborum ramis somnum capiunt. observant venatores arborem, atque ad splendorem lunæ eò se conferunt, finguntque se quietem simiarum nescire. proferunt itaque multa ocrearum paria, omnes visco illitas, excepto pari unico, quod venator induit, visco etiam illinit, relinquit infra arborem, & sub vicinum dumetum se recondit; quo discedente descendunt, mox simiæ imitantur, & in ocreis servitutum atque exitium induunt. O si multi non ultra crepidam & verum saperent! liberiori sanè pede viam vitæ tererent, puriorique oculo suæ prospicerent salutem. Laudanda Locrensium lex inquit Plutarchus, quæ si quis peregrè reversus rogasset, num quid novi? eum multâ afficiebat, mul-

tis sanè dignus multâ est curiosus; tum quia otiositatem ut plurimum sectatur, quæ multam docuit malitiam, tum quia se ceterosque inquietat, & in noxios inducit errores. verissimè Plautus: *curiosus nemo est, qui non sit male-volus*, grave curiositas est vitium, inquit Magnus Gregorius, fortè ideo, quia teste Augustino curiositas hæresin invenit, & innumeras in terrarum orbem induxit calamitates. Notus est mihi quidam, ait Artemidorus lib. 2. onirocrit. c. 28. qui visus est sibi tres oculos habere, & cæcus factus est, nihil vident, qui nimis multum vident, eò quisque in arcanis fidei cecior, quò oculatior existit. bene videt, qui credit, quod non videt; bene sapit, qui tria & unum numerare non novit; bene servat omnia, qui simplicissimâ pietate credit, amat, observat Deum ingenitum, Filium unigenitum, Spiritum Paraclitum, in cuius nomine ite & servare omnia discite, quæ dixi vobis.

* * *
* * *
* * *

PHILIPPICA XXXVII.

In Sacrilegos communicantes.

DOMINICA II. POST PENTECOSTEN.

Nemo virorum gustabit cœnam meam. Luc. 14. v. 24.

S. I.
Non manducat Eucharistiâ, qui manducat indignè.

Manducare sibi multi videntur cœnam Eucharisticam, sed nè gustant quidem, frangant licèt dentibus

hostiam, deglutiant, digerant, & hoc quot mensibus, imò hebdomadis semel, iterum, tertio, nondum tamen manducârunt, gustârunt, nunquam panem vitæ, medicamen-